

92. Lauantaina 29 p. marraskuuta 1941

kello 16.45.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään:

Valtioneuvoston tiedonanto valtakunnan sotilaallisesta ja ulkopoliittisesta asemasta 1315

Esitellään:

- 1) Hallituksen esitys n:o 124 Suomesta luovutetun ja takaisin valloitetun alueen palauttamisesta valtakunnan yhteyteen 1325
- 2) Hallituksen esitys n:o 125 laiksi sotilashallinnon jatkamisesta valtakunnan yhteyteen palautetulla alueella „
- 3) Hallituksen esitys n:o 126 laiksi eräiden valtakunnan yhteyteen palautetun alueen asukkaiden kansalaisuudesta „
- 4) Hallituksen esitys n:o 127 laiksi eräiden valtakunnan yhteyteen palautetulla alueella olevaa omaisuutta koskevien oikeuksien ennalleen palauttamisesta 1326

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Ilmoitusasiat:

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kahden kirjelmän ohella tämän kuun 28 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 124—127, jotka nyt on edustajille jaettu.

Valtioneuvoston tiedonanto valtakunnan sotilaallisesta ja ulkopoliittisesta asemasta.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään valtioneuvoston tiedonanto. Sitten kun keskustelu asiasta on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 2 momentin mukaan keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokuntaan lähettämistä taikka perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Jos halutaan tehdä työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa edellytetty ehdotus päätöksen teon siirtämisestä, on sellainenkin ehdotus tehtävä ennenkuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Voionmaa: Herra puhemies! Seuratessa herra pääministerin laajaa katsausta maamme sotilaalliseen ja ulkopoliit-

tiseen asemaan nykyhetkellä kääntyy huomio kaikista suurpolitiikan monilukuisista seikoista ja ristiriidoista siihen yhtenäiseen meille kaikkein tärkeimpään tapausten sarjaan, jonka tuloksena ovat eduskunnalle jätetyt esitykset, joita hallituksen tiedonannossa oikealla tavalla sanotaan kansan kohtaloille ratkaiseviksi. Me olemme nyt yhteisesti vierittämässä paikoilleen niitä maamme ja kansamme kulmakiviä, joita suuret maailmanmullistukset nyt niinkuin niin monta kertaa ennenkin pitkän historiamme aikana ovat järkyttäneet. Niin suuria kärsimyksiä kuin vihamieliset vieraat mahtajat ovatkin maallemme tuottaneet, lopuksi on kohtalo kuitenkin ollut sille suo- peaa, tänäkin aikana suopeampi kuin useim- mille muille pienille kansoille.

Kaikkia muita ihmeellisemmät ovat olleet itsenäisen maamme vaiheet yhä vielä rie- huvan suurvaltason aikana. Ilman vähin- täkään meidän puoleltamme annettua ai- hetta idän jättiläisvaltio taasen kaksi vuotta sitten hyökkäsi Suomen kimppuun peittelemättömissä valloitus- ja tuhoamis- aikomuksissa. Pienet kansat suhtautuivat niinä aikoina eri tavoin suuriin hyökkää- jiiin. Suomella oli oma tapansa, jolla se säi- lytti itsekunnioituksensa ja saavutti maail- manmaineen. Mutta yksin jätetyn taisteli- jan voimat lopuksi uupuivat. Niin tuli teh- täväksi Moskovan rauhansopimus 12 päi- vänä maaliskuuta viime vuonna.

Sitä rauhantekoa on täydellä syyllä sa- nottu „pakkorauhaksi”. Rauhanteon, jotta se voisi olla pysyvä, tulee sisältää jotakin oikeutusta, jotakin kohtuutta. Tässä ei niitä ollut nimeksikään. Tämä rauha oli poliitti- nen väkivallanteko Suomea vastaan. Rau- hansopimuksessa sanotaan sen tarkoituk- sena olleen Leningradin sekä Muurmanin kaupunkien ja rautatien turvaaminen. To- dellisuudessa se silpoi Suomen aluetta tun- nottomalla ja mitä vahingollisimmalla ta- valla. Ei ole kumma, että moni kansalai- nen maassamme jo alusta alkaen piti täl- laista rauhaa kestävämmänä, koska katsoi, ettei kansa voi pitää pyhänä sopimuksia, jotka perustuvat huutavaan vääryyteen ja joilla sen maan itsenäisyys koetetaan tu- hota. Kuitenkin siihen alistuttiin. Tottu- neena pysymään antamassaan sanassa, tasa- valtamme presidentti radiopuheessaan 26 päivänä viime kesäkuuta lausui: „Suomen kansa tahtoi pitää sen sopimuksen, joka

meidän Moskovassa oli ollut pakko tehdä. Me sovimme hiljaisessa mielessämme ja lau- suimme sen lukemattomat kerrat julki, että meidän oli valloitettava Karjalan nimeen liittyvä menetyksemme takaisin kotoisella uudistus- ja raivaustyöllä uusien rajo- jemme sisäpuolella. Kostoajatus ei ole esiintynyt eikä toimintaamme johtanut. Suomen taholta pyrittiin unohtamaan kär- sityt vääryydet ja nöyryytykset, vaikka Neuvostoliiton vastoin kaikkia kansainväli- sen oikeuden ja moraalien vaatimuksia aloit- tamaan hyökkäyssodan haavat kirvelivätkin koko kansan sydämissä. Lähdimme siitä, että koska kerran elämme tässä maan kol- kassa sukupolvesta sukupolveen välittö- mässä Venäjän naapuruudessa, niin suhteet siihen oli saatava järjestetyiksi. Me tah- doimme jälleen tapahtuneesta huolimatta ryhtyä rakentamaan pysyväistä rauhaa Neuvostoliiton kanssa.”

Me tiedämme ja koko maailma tietää, millaiseksi muodostui Moskovan hallituksen menettely Suomea kohtaan heti rauhan- teosta alkaen. Presidentin mainitussa radio- puheessa ja Suomen Valkoisessa Kirjassa on lueteltu loppumaton sarja painostusta ja pakotusta meitä kohtaan, sekautumisia Suo- men sisäisiin asioihin ja ulkoisiin suhteis- siin, talouselämään ja yhteiskuntaoloihin, turmionenteisiä uhkauksia itsenäisen kan- samme olemassaoloa vastaan. Luottamuk- sen sellaiseen rauhanjärjestelmään, kun- nioituksen ja siveellisen velvoituksen sillä tavoin pidettyyn sopimukseen täytyi väki- sinkin hävitä kaikkien tämän maan kansa- laisten mielistä. Moskovan rauha on ollut moraalisesti kuollut jo ennenkuin uusi sota on sen käytännöllisesti kumonnut.

Tätä toistakin sotaa on kansamme viimei- seen saakka tahtonut välttää. Varmasti on Suomen kansan sisin toive ollut, että se saisi puolueettomana pysyä erillään suur- ten valtain sodasta ja että sillekin tehtäi- siin oikeutta silloin kun rauhaa, oikeutta ja vapautta ryhdytään palauttamaan maail- maan. Meiltä kysymättä ovat kuitenkin suursodan pilvet ajautuneet maamme äärille, ja ilman meidän antamaamme aihetta sortajamme viisi kuukautta sitten taaskin hyökkäsi maatamme vastaan. Näin on maamme vedetty ja pakotettu tähän uuteen sotaan. Myönnettävä on, että Sak- san armeijain musertava ryntäys Neuvosto- liittoa vastaan on ollut suureksi eduksi ja

huojennukseksi Suomen urhealle armeijalle. Suomelle on näin ollen auennut mahdollisuus uudelleen järjestetyin sotavoiminsa saada jo nyt teoillansa korjatuksi Moskovan rauhassa kärsimänsä vääryydet ja palauttaa siltä ryöstetyt alueet jälleen isänmaan yhteyteen. Sikäli on sotamme täysin omaa kansallista sotaamme, vaikka suurvaltasota raivoaakin maamme eri äärien läheisyydessä.

Sodan tulos on meidän kohdaltamme siksi selvä, että jo on ryhdyttävä niihin valtiotoimiin, joita palautettavien alueiden liittäminen isänmaahan edellyttää. Ei liene maailmassa sitä sivistynyttä kansaa, millä taistelevalla puolella sen mieli muuten liekin, joka tahtoisii tai voisi tätä luonnollista oikeutta Suomelta kieltää.

Tämä on ollut meidän sotamme suuri pääasia, joka nyt on saatettavissa järjestykseen. Me uskomme, että ylösnousseessa Karjalassa ja koko uudelleen eheytyvässä isänmaassa on alkava uusi onnellisempi elämänaika uupumattoman työn ja kansanvaltaisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen pohjalla ja suojassa.

Mutta tähän suureen pääasiaan liittyy vielä yksi huoli: maamme rajain turvaaminen. Pienen kansamme osalle tulleet kaksi veristä sotaa lyhyen ajan kuluessa todistavat tämän turvallisuuden välttämättömyyden. Ja tähän kysymykseen sisältyy erottamattomasti toinen: rajantakaisten karjalaisten kohtalo.

Näissä tarkoituksissa viiپیvät Suomen sotavoimat itärajan takaisilla lähialueilla. Ei ole lupa taistelujen yhä vielä jatkuessa sivustapäin puuttua sodan kulkuun ja joutoa koskeviin asioihin. Mutta olisi epäinhimillistä ja epäkansallista, jos tässä tilaisuudessa unohtaisimme sen suomalaisen kansanosan, joka Itä-Karjalassa sodan jälkeihin joutuneena odottaa vapautumisensa hetkeä pitkään vuosisatain sorrosta ja pimeydestä.

On kohtalon katkeraa ivaa, että juuri Vienan ja Aunuksen karjalaisten vanha kotiseutu on ollut vihollistemme tärkeimpiä hyökkäysasemia maatamme vastaan. Karjalaisten laajaa kotimaata on vuosisatain vihan ja vainon aikana armottomasti leikilty ja pirstottu. Mutta maantieteen, kielen ja kansallisuuden punomia yhdyksiteitä eivät mitkään ulkonaiset tapaukset ole voineet katkoa. Kalevala ja kirjakielemme todistavat ikuisesti siitä kiitollisuudesta,

jonka suomalainen kulttuuri on velkaa Itä-Karjalalle. „Niinkuin Itä-Karjala on maantieteellisesti erottamaton osa Fenno-Scandian ja sen kansa etnillisesti osa Suomen kansaa — pätevä asiantuntija on näinä päivinä kirjoittanut — niin on myös Itä-Karjalan kansankieli väärentämätöntä suomea. Suomen kieli saa kohoamisestaan vivahdurikkaaksi sivistyksen kieleksi huomattavalta osalta kiittää itäkarjalaista kansanrunoutta.”

Eikö tällainen heimo ole ansainnut vapautta ja itsemäärämis-oikeutta ja paikkaa meidän rinnallamme kansain yhteisössä.

Tuntien velvollisuutensa Itä-Karjalan kansaa kohtaan Suomi Tarton rauhaneuvotteluissa vuonna 1920 sai tunnustetuksi Itä-Karjalalle määrätynlaisen kansallisen itsehallinto-oikeuden. Venäläinen valta ei täyttänyt sitäkään sitoumustaan ja turhaan Suomen hallitus koetti saada Haagin kansainvälisessä tuomioistuimessa aikaan asiallista päätöstä siinä suhteessa.

Ratkaisematon vanha kysymys on nyt omalla painollaan tullut esille uudessa yhteydessä. Ei Neuvostoliittokaan ole voinut enää kieltää karjalaisten kansallista oikeutta. Määräsihän Moskovan hallitus vuonna 1939, että oli muodostettava „autonominen suomalais-karjalainen neuvostotasavalta”, jonka virallisena kielenä oli oleva suomi. Ja tunnettu „Pravda”-lehti kirjoitti samoihin aikoihin enteellisemmin kuin tiesikään: „On tullut aika toteuttaa Suomen kansan vuosisataiset toiveet Karjalan yhdistämisestä yhtenäiseen Suomen valtioon...”

Anglosaksilaiset maat, jotka eivät ole kiistäneet Suomen oikeutta vuoden 1939 rajain palauttamiseksi, vaikka tällä hetkellä ovatkin Neuvostoliiton suurpoliittisia liittolaisia tai auttajia, tunnustanevat suomalaisten näkökohtain oikeutuksen Itä-Karjalankin kysymyksessä.

Varma toivomme ja uskomme on, että kun kärsivään kansain jo kiihkeästi ikävöimää rauhaa Euroopassa ruvetaan jälleen yhteisesti rakentamaan, Itä-Karjalan oikeus Tarton rauhansopimuksen hengessä on tuleva täysin tunnustetuksi ja sen asema järjestettäväksi sillä tavoin, että tuo vainojen ja sotain raastama ja meille vaarana ollut alue muuttuu rauhan ja turvallisuuden parhaaksi takeeksi Karjalalle itselleen, Suomelle ja koko Pohjolle.

Herra puhemies! Sosialidemokraattinen ryhmä haluaa ylläviitatulla tavalla kannattaa sitä valtiotekoa isänmaan eheyttämiseksi ja turvaamiseksi, johon nyt on ryhtytty ja jonka onnellinen perille saattaminen on meidän kaikkien yhteinen ja hartain toivo. Ryhmämme äänestää yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä!).

Ed. Piilppula: Herra puhemies! Tasan kaksi vuotta on kulunut siitä, kun itäinen rajanaapurimme, Neuvosto-Venäjä, aloitti oikeudettoman ja oikeudenvastaisen hyökkäyksen Suomea vastaan. Tämä määrättömään ylivoimaan nojaava hyökkäys ei kyennyt tuhoamaan sankarillisesti taistellutta armeijaamme. Kuitenkin oli Suomi 105 päivää kestäneen sodan jälkeen pakotettu kansallisen olemassaolonsa säilyttämiseksi tekemään rauhan hyökkääjän kanssa, rauhan, jossa Suomelta riistettiin pääosa Karjalaa ja valtakunnan raja siirrettiin kulkemaan keskelle suomalaista isänmaitamme.

Nyt, kaksi vuotta Moskovan pakkorauhaan johtaneen sodan alkamisesta lukien, voidaan tämä vääryyteen ja väkivaltaan perustuva rauha julistaa sikäli vaikutusettomaksi, että luovutetut alueet palautetaan valtakunnan yhteyteen.

Mutta tämä kahden vuoden aika on ollut kansallemme suurten vaikeuksien ja koetelemuksien ajanjakso. Moskovan rauha ei luonut sitä vakaantunutta olotilaa, jota olimme itsenäisyytemme säilyttämiseksi toivoneet. Neuvostoliitto näki Moskovan rauhassa vain olosuhteitten pakon muodostaman välitilan, jota se tahtoi kaikin keinoin käyttää hyväkseen edistääkseen lopullisen päämääränsä, joka oli Suomen itsenäisyyden tuhoaminen, toteuttamista. Kesän 1940 tapahtumat osoittivat niille, jotka saivat seurata Neuvostohallituksen Suomeen kohdistettua johdonmukaista kiristystoimintaa, että Venäjä odotti ainoastaan suotuisaa tilaisuutta tehdäkseen lopun sen maan itsenäisyydestä, joka oli uskaltanut asettua vastustamaan Venäjän imperialistista politiikkaa.

Me kestimmme sen painostuksen, jota Venäjä harjoitti, ja samanaikaisesti me jännitimme voimamme äärimmilleen, jotta voisimme ottaa vastaan Venäjän uuden aseellisen hyökkäyksen. Se työ, mitä jatkuvasti

puolustusvoimiemme lujittamiseksi on Moskovan pakkorauhasta lähtien tehty, on luonut pohjan niille menestyksille, jotka ovat niin loistavina koituneet aseillemme viiden viime kuukauden aikana.

Talvisodan ajan me olimme käytännöllisesti katsoen yksin ja saimme ottaa vastaan Venäjän aseellisen mahdin koko painon. Nyt päätymässä oleva Venäjän armeijan tuhoaminen on vasta osoittanut, millaisella sankaruudella Suomen armeija talvella 1939—40 puolusti isänmaataan. Moskovan pakkorauhankin jälkeen me jäimme yksin. Venäjän kiristyspolitiikka kesällä 1940 oli herättänyt levottomuutta tulevaisuutemme johdosta ja sen vuoksi otettiin maassamme yleisesti ikäänkuin keventynein mielin vastaan tieto suomalais-saksalaisesta kauttakulkusopimuksesta. Siinä nähtiin enne siitä, että tulevaa taistelua meidän ei enää tarvitse käydä yksin.

Historian kulku on sen jälkeen valtavasti vaikuttanut meidänkin kohtaloihimme. Saksan aloittama hyökkäys kommunismin kukistamiseksi johti asiat siihen, että Neuvostoliitto aloitti sotilaalliset toimenpiteet myös Suomea vastaan, ja Suomi oli näin ollen uudelleen tullut vedetyksi sodan piiriin. Se on ollut puolustussotaa, mutta se on ollut myöskin hyvityssotaa. Me olemme tahtoneet poistaa sen vääryyden, mihin meidät pakotettiin 12 päivänä maaliskuuta 1940 Moskovassa. Se vääryys on nyt tosiasiallisesti poistettu armeijamme aseilla. Valtio-oikeudellisesti se poistetaan nyt Suomen valtiolinten päätöksellä.

Mutta uuden sodan mukana on tullut vääjäämättömänä esille kysymys valtakuntamme tulevasta turvallisuudesta. Meillä ei ole vain oikeus, vaan myös velvollisuus vastaisia sukupolvia kohtaan huolehtia siitä, että rauha tässä maassa on tulevina vuosikymmeninä turvatumpi kuin se on itsenäisyytemme aikana ollut. Miehet rintamalla sanovat: Nyt on mentävä niin pitkälle, että maa saa turvalliset rajat. Maalaisliiton eduskuntaryhmä antaa, viitaten viime kesäkuun 25 päivänä pidetyssä eduskunnan istunnossa ryhmän puolesta esitettyyn lausuntoon, hallitukselle tunnustuksen sen tässä asiassa omaksumasta kannasta ja toivo, että hallitus päättävästi huolehtii siitä, että ne uhraukset, joita kansamme on tehnyt, ja ne uhrit, joita armeijamme on myös Itä-Karjalassa antanut, eivät mene

hukkaan. Niiden oikeutus on sekä siinä, että me niiden avulla voimme säilyttää itsenäisyytemme, mutta myöskin siinä, että itsenäisyytemme ja vapautemme tulee niiden kautta turvatuksi vastaisuudessa ja itäkarjalainen väestö saatetaan muun Suomen yhteyteen. Idän vaara on saatava niin poistetuksi, että tulevat sukupolvet saavat omistautua rauhan työhön kansamme taloudellisen, sivistyksellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseksi.

Yhtä suurella ilolla ja luottamuksella tulevaisuuteen teemme me nyt päätöksen Karjalan palauttamisesta valtakuntaan kuin teimme masentunein mielin päätöksen näiden alueiden luovuttamisesta viholliselle. Se väestö, joka rauhansopimuksen johdosta menetti ne asuinsijat, jotka olivat aineellisesti sitoneet sen isänmaahan, tulee saamaan viholliselle luovutetun osan isänmaastamme nyt takaisin. Siirtoväki on osoittanut niin korkeata isänmaallista mieltä, että me kaikki olemme velvolliset sen nöyriin ja kiitollisiin mielin tunnustamaan. Vapaaehtoinen lähtö kodeista kohti tuntematonta tulevaisuutta, vaikeuksien, vastoinkäymisten ja välistä ymmärtämättömyyden kestäminen muun Suomen keskuudessa, uskon säilyttäminen onnellisempaan tulevaisuuteen, riipeys uuden elämän aloittamiseen, ne ovat kaikki tekoja, jotka todistavat karjalaisen heimon elämäkelpoisuutta ja suomalaista mieltä sanan parhaimmassa merkityksessä. Kun nyt siirtoväki pääsee takaisin hävitettyihin ja raiskattuihin koteihinsa, on sillä edessään valtava jälleenrakennustyö. Karjalaisen heimon uskolla ja tarmolla siitä työstä selviydytään, mutta muistakoon valtiotalta ja muu Suomi, että sillä on suuria velvollisuuksia sitä Suomen kansan osaa kohtaan, joka on eniten antanut ja jolla on suurimmat vaikeudet voitettavanaan.

Maalaisliiton eduskuntaryhmän puolesta lausun hallitukselle sen toivomuksen, että kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin nyt valtakuntaan palautettavien alueiden jälleenrakentamiseksi ja niiden väestön toimeentulon turvaamiseksi nopeasti ryhdytään. Valtiovallan halussa ja kyvyssä täyttää tässä suhteessa velvollisuus on nähtävissä, onko keskuudessamme vallalla oikea valtakunnallinen ja sosiaalinen mieli sitä kokonaista kansanosaa kohtaan, joka on joutunut puolustustaistelumme johdosta eniten kärsimään.

Maalaisliiton eduskuntaryhmä kannattaa siirtymistä päiväjärjestykseen.

Ed. Pennanen: Herra puhemies! — Kaikki varmaan muistamme, miten raskaalla mielellä eduskunta hyväksyi Moskovan pakkorauhan. Kunniakas puolustusotamme ja asiamme oikeus oli kuitenkin omiaan rohkaisemaan ja ylläpitämään uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen. Aika, mikä mainitusta pakkorauhasta on kulu- nut, on tosin tuonut kansallemme sanomattoman paljon uusia raskaita koettelemuksia ja varsin kalleita uhreja. Mutta niin on Jumala kuitenkin asiat johtanut, että kuten hallituksen tiedonannossa kuultiin, hallituksella on nyt ollut mahdollisuus antaa eduskunnalle esitys Moskovan rauhassa luovutettujen alueiden virallisesta palauttamisesta muun valtakunnan yhteyteen. Näin on kaitselmus, joka tosin ei mitään ilmaiseksi anna, kuitenkin kääntänyt mainitussa suhteessa hyväksemme sen pahan, jota Neuvosto-Venäjän tyrannit meitä kohtaan harjoittivat rikkomalla tekemänsä rauhansopimuksen jo tuoreeltaan, ensin painostamalla ja kiristämällä ja lopulta totaalisilla pommitushyökkäyksillä.

Herra pääministerin esittämässä hallituksen tiedonannossa selitettiin aivan oikein, miten väärät ovat olleet Neuvostoliiton väitteet, että Suomi muka olisi se, joka rikkoi Moskovan rauhansopimuksen. Voidaan yhtyä hallituksen tiedonannossa sanottuun, ettemme me Moskovan rauhan jälkeen halunneet uutta sotaa. Mehän koetimme rauhanomaisella jälleenrakennustyöllä ainakin arpeuttaa jo käydyn sodan lyömiä syviä haavojamme.

Sikäli ovat jo bolsevikkien pahat aiheet kääntyneet hyväksemme, että suurin osa pakkorauhassa luovutetuista alueista on voitettu takaisin. Myöskin melkoisesta osasta entisen rajan takaista Suomen heimon asua Itä-Karjalaa on vainolaisen myöskin ollut luovuttava. Sankariarmeijamme johdoteen ja joukkoineen on taas voinut osoittaa, mihin se uhrienkin hinnalla pyrkii ja myöskin pystyy. Ja nythän toki emme ole jääneetkään yksin jättiläisvihollistamme vastaan. Maailman mahtavin sotilasvalta, Saksa, on ottanut tehtäväkseen tuhota ja suurelta, ehkä ratkaisevimmalta osalta jo tuhonnutkin ei vain meitä, vaan koko maailmaa uhkaavan bolshevismmin. Siitä on Suomen kansa kiitollinen Saksan kansalle ja

sen johtajalle samoin kuin kaikesta muustakin sieltä käsin saamastamme avusta m. m. elintarvevaikeuksiimme.

Mihinkä sitten Suomen on yhä vielä jatkuvilla sotatoimillaan Neuvosto-Venäjä vastaan pyrittävä? On pyrittävä siihen, ja vain siihen, että saataisiin turvallisuustakeet itäistä uhkaa vastaan ja että heimoisemmille itäkarjalaisille ja inkeriläisille vapautuisivat bolshevismin tukahuttavasta kuristuksesta. Hallitus on myöskin oikeassa katsoessaan ettei Neuvostoliiton ehkä mahdollisesti aikomiin lupauksiin ole enää vähintäkään luottamista. Oikea on siis hallituksen kanta, että alueelliset turvallisuustakeet ovat meille välttämättömät ja että ainoa mahdollisuutemme tehokkaaseen puolustautumiseemme on sotilaallisten linjojemme lyhentäminen ja loitontaminen.

Se, mitä hallituksen tiedonannossa sanotaan turvallisuuskysymyksen rinnalla velvollisuudestamme kysymykseen tulevilla alueilla asuvaa vielä säilynyttä suomalaisväestöä kohtaan, se saa varmaan vastakätkä jokaisessa suomalaisessa sydämessä.

Voidaan myös olla samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että on ennen aikaista ryhtyä lähemmin ja yksityiskohtaisemmin kaavailemaan vallattujen ja miehitettyjen alueiden sodanjälkeisiä järjestelyjä. On kuitenkin tässä tilaisuudessa mainittava se kansamme keskuudessa esiintyvä ja kokoomuspuolueen eduskuntaryhmänkin omaksuma mielipide, että mikäli asiat meistä suomalaisista itsestämme riippuvat, puolustuksellisesti turvallisempaan rajaan asti on valloitetut ja uskottavasti vielä valloitettavat suomalaisheimojen asuma-alueet saatava pysyväisesti liitetyksi muun Suomen yhteyteen.

Siihen, mitä hallituksen tiedonannossa sanotaan suhteistamme ulkovaltoihin, voidaan täysin yhtyä. Saksan ohella lähentää meitä useihin muihinkin maihin yhteinen aseveljeys Neuvostohirviötä vastaan. Torjuessaan Englannin vaatimuksen peräyttää Suomen joukot 1939 vuoden rajalle toimi hallitus varmasti kansamme tahdon mukaisesti. Myöskin se vastaus, minkä hallitus antoi Yhdysvaltojen taholta tulleeeseen painostukseen, samaten vastaa kansamme yleistä käsitystä.

Niin hartaasti kuin haluttaisiinkin saada olla hyvissä ystävyys-suhteissa myöskin mainittujen valtioiden kanssa, me pettäisimme

velvollisuutemme nykyistä ja tulevia sukupolvia kohtaan, vapautemme ja turvallisuutemme puolesta kaatuneita tai terveytensä menettäneitä ja koko sankarillista kansanarmeijaamme kohtaan, jos minkäänlaisen painostuksen ja uhkan herpauttamana luopuisimme kalliisti ostetuista saavutuksista tai jättäisimme kesken päämääräämme pyrkimisen. Hallituksen tiedonanto on vakuuttava todistus, että niin ei tulekaan tapahtumaan ja siinä on hallituksen takana ja tukena eduskunta varmaankin aivan yksimielisenä.

Myöskin niihin vetoaviin sanoihin, jotka hallituksen tiedonannossa kohdistettiin velvollisuuksistamme ja kunnioituksestamme kaatuneiden omaisia ja sodassa terveytensä menettäneitä kohtaan, on täydestä sydämestä yhdyttävä.

Kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä on valmis antamaan hallitukselle luottamuksen ja kannattaa yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen.

Ed. Furuholm: Herr talman! Regeringen har ansett ögonblicket inne att informera riksdagen om händelseutvecklingen och det aktuella politiska läget. Svenska riksdagsgruppen finner, att dess flerfaldigt uttalade önskingar i detta avseende nu uppfyllts, men fastslår att informationer hade bort äga rum långt tidigare. Riksdagen har ställt inför viktiga fullbordade fakta och har icke haft tillfälle att i behörig ordning göra sin uppfattning gällande.

Svenska riksdagsgruppen har i närvarande situation ansett sig böra tillmötesgå regeringens önskan om enkel övergång till dagordningen, samtidigt som den godkänner de åtgärder, som regeringen åsyftar i de till riksdagen nu överlämnade propositionerna och genom vilka Moskvafredens orättvisor avlägsnas. Samtidigt vill dock gruppen i vissa delar göra påminnelser med anledning av statsministerns framställning.

Regeringen förklarar, att det i krigets nuvarande skede icke är möjligt att göra uttalanden om de politiska krigsmålen och förhållandenas gestaltning efter det fred slutits mellan stormakterna. Även om man erkänner riktigheten av denna uppfattning, finner man det dock önskligt och med landets intressen överensstämmande, att ett uttalande hade gjorts därom att

Finland förblir troget sin proklamerade grundsats att dess krig mot Ryssland är en försvarskamp men icke ett erövringskrig. Ej heller bör syftet att ernå ett effektivt försvar berättiga till att beteckna annektering av landområden långt bortom vår östgräns som den enda möjligheten att ernå tillbörlig trygghet. Framför allt hade det varit önskligt och nödvändigt att regeringen lämnat åtminstone en antydan om att en begränsning av krigsoperationerna för Finlands vidkommande vore nära förestående. Man måste nämligen hysa allvarliga betänkligheter beträffande vårt folks möjligheter att i längden bära de tunga offer, som krigets fortsättning långt utanför våra gränser kräver. Våra många av kriget härflytande offer och svårigheter giva upphov till påtagliga växande bekymmer bland vida lager av vårt folk.

Då regeringen karaktäriserar vårt lands förhållande till de kämpande stormakterna, synas omdömena icke till alla delar ha avvägts med nödig varsamhet. Beträffande anslutningen till antikominternpakten är det nödvändigt framhålla, att riksdagen icke blivit fullständigt informerad om förutsättningarna för och innebörden av denna åtgärd, som ter sig till sina konsekvenser oklar och därför diskutabel.

Svenska riksdagsgruppen uttalar sitt instämmande i regeringens förklaring beträffande Finlands ställning till Norden, särskilt till Sverige. Vi betrakta det som ett livsvillkor för vårt lands framtid, att Finland orubbligt håller fast vid den grundlinje i sin utrikespolitik, som officiellt proklamerades år 1935 och sedan dess varit vägledande. Därigenom bär Finland även vittne om att det under alla förhållanden skall förbliva troget sitt nordiska frihetsarv och oförkränkt upprätthålla medborgarfriheten och det demokratiska samhällsskicket, som bildar den enda naturliga livsformen för Finlands och alla andra Nordens folk.

Med beundran och tacksamhet tänker hela vårt folk på de bragder vår armé, dess högsta ledning, officerare och manskap utfört på alla fronter. De offer, som bragts av de kämpande och i synnerhet av dem som givit sitt liv i striden, bilda grunden för den framtid, i vars hägn Finlands folk skall leva i frihet och trygghet. I vördnad för de fallnas minne bringar svenska riksdagsgruppen alla dem sin hyll-

ning, vilka genom personliga insatser föra vår kamp till ett lyckligt slut.

Ed. Salmiala: Herra puhemies! Isänmaallisen kansanliikkeen eduskuntaryhmän puolesta pyydän lausua seuraavaa.

Itsenäisyytensä ensi hetkistä alkaen on Suomi saanut taistella bolshevismia ja sen toisille kansoille vaarallista imperialismia vastaan. Meidän ensimmäinen vapaustais-telumme v. 1918 oli taistelua neuvostovenäläistä bolshevismia vastaan, joka jo silloin yritti tukahduttaa nuoren itsenäisyytemme ja vapautemme. Seuraavan kahden vuosikymmenen aikana yritti bolshevismi ja Kremlin komintern sisäلتäpäin toteuttaa sen kansojen vapauden tuhoamiseksi tehdyn suunnitelman, jota se ei voinut toimeenpanna v. 1918. Jokaiselle oli selviö, että perivihollisemme oli ensimmäisen tilaisuuden tullessa koettava väkivoimalla toteuttaa suunnitelmansa ja tuhota kansamme itsenäisyyden ja vapauden. Neuvosto-Venäjä katsoi syksyllä 1939 tilanteen kypsyneen rikkolisten suunnitelmiansa toteuttamista varten. Suomi oli silloin puutteellisesti aseistettu, vailla rajalinnoituksia ja yksin. Tätä avutonta tilaa käytti Neuvosto-Venäjä hyväkseen. Marraskuussa 1939 tapahtunut aseellinen hyökkäys Suomeen ja siten alkaneen sodan sanelema maaliskuun 12 päivänä 1940 tehty Moskovan pakkorauha olivat kavalimman väkivallan ja räikeimmän vääryyden ilmennyksiä. Molemmat tähtäsivät kommunistisen imperialismiin toteuttamiseen, johon sisältyi kansan kansallisen olemuksen ja valtiollisen itsenäisyyden täydellinen hävittäminen samoin kuin kaiken sen eettillisen tuhoaminen, joka oli esteenä kommunismin valtaan pääsulle. Suomen taholta on selvästi ja sitovasti osoitettu, että Moskovan vallanpitäjillä ei ollut aikomustakaan kunnioittaa myöskään Moskovan rauhansopimuksen Suomen kansalle jäljelle jättämiä oikeuksia, vaan että tarkoitus oli ollut tuhota kansamme vapaus täydellisesti ja hävittää kansamme olemus ensimmäisen tilaisuuden siihen tarjoutuessa. Ne hyökkäysteot, joihin Neuvosto-Venäjä syyllistyi Suomea vastaan Saksan—Venäjän sodan alkaessa, todistivat samaa.

Suomen kansalla oli sen vuoksi niin hyvin pyhä velvollisuus kuin pyhä oikeuskin ryhtyä jatkamaan 1940 vuoden puolustus-taisteluun pelastaakseen vapautensa ja it-

senäisyytensä ja torjuakseen jälleen avoimeen hyökkäykseen ryhtyneen kommunismin. Moskovan rauhansopimus, jota Neuvostoliitto ei pitänyt itseään velvoittavana ja jota se alunperin ei ollut edes aikonut loukkaamattomana kunnioittaa, ei jo tästä syystä voinut olla toistakaan sopimuspuolta eettisesti sitova. Se loukkasi sitä paitsi siinä määrin kansamme jo siveelliseen ja jumalalliseen maailmanjärjestykseen kuuluvia perusoikeuksia vaatiessaan kansamme luovuttamaan suuren ja elimellisen osan vuosituhansia suomalaisessa viljelyksessä ja hallinnassa olleesta isänmaastamme sekä tuhotessaan strategiset puolustusmahdollisuutemme, että se jo sen kautta ei voinut olla kansamme velvoittava, vaan jonka korjaamiseen kansallemme päinvastoin oli se pyhä velvollisuus ja oikeus, joka on kirjoitettu niihin inhimillisen maailmanjärjestyksen yläpuolella oleviin lakeihin, jotka antavat kansoille siveellisen oikeuden elää ja taistella oman olemuksensa säilymisen puolesta.

Puolustussotamme viime kesäkuussa alkanut kolmas vaihe, jolloin armeijamme ei enää ole tarvinnut taistella puutteellisesti aseistettuna, ja jolloin sillä on ollut tukena mahtava Saksa, josta olemme sille syvästi kiitolliset, on johtanut isänmaamme Moskovan pakkorauhassa viholliselle luovutettujen alueiden takaisin valtaamiseen — Hankoa, Kalastajasaarentoa sekä ulkosaaria lukuunottamatta. Koko luovutettu Karjala on sankarillisen armeijamme hallussa.

Kansakunnan etu vaatii, että elämä takaisin vallatulla alueella saadaan mahdollisimman nopeasti niin normaaliseksi kuin suinkin. Niin kauan kuin nämä alueet eivät ole valtio-oikeudellisesti liitetyt Suomeen ja Suomen siviililait eivät ole voimassa siellä, ei voida ajatella elämän muodostumista tällaiseksi. Hallituksen suunnittelema toimenpide Moskovan rauhassa luovutettujen alueiden takaisin liittämiseksi Suomen valtiolliseen alueeseen on niin ollen pidettävä täysin oikeana. Eri mieltä voidaan kuitenkin olla siitä, onko hallituksen valitsema menettelytapa ollut valtio-oikeudellisesti ja poliittisesti paras. Mielestämme olisi ollut oikeudellisesti ja poliittisesti oikeampaa selittää Moskovan rauhansopimus raa'an väkivallan sanelemana Venäjän kanssa tehtyjen aikaisempien laillisesti irtisanomatta olleiden sopimusten vastaisena ja näin ollen Suomea eettisesti

sitomattomana pätemättömäksi ja oikeudellisesti vaikutuksettomaksi, josta olisi ollut seurauksena, että Moskovan rauhan kautta Venäjälle joutuneet alueet olisi jälleen katsottava kuuluviksi Suomen lailliseen valtio-alueeseen ja sen suvereenisuuteen kuuluviksi, joten sillä olisi ollut oleva voimassa Suomen koko oikeusjärjestys. Tätä menettelytapaa noudattaen olisi kaikkien Moskovan rauhassa menetettyjen alueiden palautus Suomen valtioalueeseen ja suvereenisuuteen saatu ratkaistuksi yhtenäisesti, jotapaitsi vastaisuuteen nähden olisi vältetty erinäisiä tulkintakysymyksiä.

Vaikka menettelytapaan nähden olemmekin erivävällä kannalla, hyväksymme toimenpiteen, että Moskovan pakkorauhassa Neuvosto-Venäjälle joutuneet alueet nyt liitetään takaisin Suomen valtion alueeseen ja suvereenisuuteen sekä että Suomen oikeusjärjestys kaikissa muodoissaan jälleen saatetaan voimaan tällä alueella. Moskovan pakkorauhan suurin vääryys on siten tullut poistetuksi. Karjalan alueet ovat vapaina palautuneet isänmaan erottamattomaan yhteyteen. Uskomme, että vielä pian on koettava hetki, jolloin kaikki Moskovan rauhassa viholliselle joutuneet alueet vapautuvat sen ikeestä.

Suomen kansa on tietoinen siitä, että paljon vielä on tekemättä ennenkuin Neuvosto-Venäjän katalan hyökkäyksen ja Moskovan pakkorauhan aiheuttamat vahingot ja vääryydet on korjattu ja ennenkuin elämä pakkorauhassa menetetyillä alueilla saadaan entisiin uomiinsa. Paljon on kotiseudulleen palaavalla siirtoväellä edessään vielä vaikeuksia voitettavana ennenkuin he saavat taloutensa ja elämänsä uudelleen järjestetyiksi. Heidän tukemisensa ja takaisin saatujen alueiden elämän uudelleen rakentaminen on kuitenkin koko Suomen kansan yhteinen asia ja yhteisin ponnistuksin on edessä oleva jättiläismäinen jälleenrakennustyö suoritettavissa. Oikeudenmukaisuus on toteutettava puolustussodan aiheuttamien rasitusten jaossa niin yhdessä kuin toisessakin suhteessa. Tinkimättömästi on samalla tavoin täytettävä ne velvollisuudet, jotka kansallamme on niitä ja niiden omaisia kohtaan, joita me lähinnä saamme kiittää siitä, että Moskovan rauhassa luovutetut alueet nyt voidaan liittää takaisin Suomen valtioalueeseen.

Mutta tänä hetkenä, jolloin kansallamme on onni saada liittää valtioalueeseensa ja suvereenisuuteensa Moskovan rauhassa menetetyt alueet, on sillä oleva selviönä, että se ei enää koskaan ole vapaaehtoisesti antautuva sille vaaralle alttiiksi, jonka loivat ne olosuhteet, joissa kansamme oli ennen talvisotaa. Se käy nyt taistelua luodakseen itselleen myös tulevaisuuteen nähdn suuremman turvallisuuden ja helpommat puolustusmahdollisuudet ja samalla pelastaakseen tähänastisten rajojen ulkopuolella eläneet heimolaisensa huklumasta slaavilaisuuden mereen. Tämä merkitsee, että nyt on toteutettava kansallinen kuningasajatuksemme ja luotava valtakunta, joka piiriinsä sulkee koko Itä-Karjalan siihen liittyvine alueineen samalla huomioon ottaen siten syntyneen Suur-Suomen strategiset puolustusmahdollisuudet.

Isämaallisen kansanliikkeen ryhmä hyväksyen hallituksen toimenpiteet äänestää yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta.

Ed. Heiniö: Herra puhemies! On merkille pantavaa, että kun eduskunta tänään on kokoontunut kuulemaan hallituksen tiedonannon ja saamaan ilmoituksen hallituksen esityksestä Suomesta eroitettujen alueiden jälleen liittämisestä muun Suomen yhteyteen, se sattuu melkein päivälleen 130 vuotta myöhemmin kuin pääasiassa näiden alueiden yhdistäminen muuhun Suomeen kerran aikaisemmin, ja vielä tasan kaksi vuotta myöhemmin kuin alkoi se sota, jonka seurauksena oli samojen alueiden erottaminen Suomen yhteydestä. Se on todella kohtalokasta historiaa ja samalla osoitus meidän itäisten rajaseutujemme uhanalaisesta vartioasemasta.

Se valtioteko, jonka eduskunta joutuu nyt suorittamaan, on tärkeä, varsin merkityksellinen ja kauaskantoinen. Sen oikeudellisuudesta ei voi olla muuta kuin yksi mieli. Sen muodollisuudesta lausukoot tulevat tutkijat arvosteluja valtio-opilliselta kannalta. Meille, edustajille, on ohjeena vain meidän sydämemme käsky ja meidän oikeustajuntamme. — Yhdistettäviä alueita riistettäessä oli itäisellä naapurillamme aluevaltauksissaan, paitsi imperialistisia suunnitelmia, myöskin Suomen kansan orjuuttaminen, vieraan vallan alaisuuteen saattaminen ja samalla kaiken täällä luo-

dun valtiollisen, taloudellisen ja sivistyksellisen elämän hävittäminen. Tähän olemme olleet pakoitettut jo kahdesti vastaamaan aseina ja nyt vallanneet takaisin meiltä väkivalloin riistetyt. Pakkorauha ei luonut venäläisille alueiden moraalista omistusoikeutta, vielä vähemmän valloitusalueiden ikuista omistamista. Kansakunnan yhtenäisyyden nimessä meillä on niiden jälleen palauttamiseen kansallinen ja siveellinen oikeus, vieläpä pyhä velvollisuus.

Alueiden nopea liittäminen muuhun Suomeen on tarpeellista ja se on nyt sitäkin helpompaa ja luonnollisempaa, kun neuvostolaiset siirtoasukkaat on tyystin kuljetettu joukkojen edellä rajojen taakse. Ne monet lainsäädännölliset kysymykset, jotka liittämisestä aiheutuvat, löytänevät mahdollisimman käytännölliset ratkaisunsa, jotta jälleenrakennustyö pääsisi toivottuun vauhtiin ja asukkaiden siirtyminen ja elämisen edellytykset hävitetyllä kotiseudulla tulisivat taatuiksi, niinkuin kunniavelkamme kovia kärsineelle siirtoväelle velvoittaa.

Tässä yhteydessä ei ole tarvis laajasti kuvailla sitä ankaraa korpivaelluksen aikaa, minkä talvisotamme toi tullessaan, ei myöskään raakaa hyökkäystä rajojemme yli pari vuotta sitten, ei myöskään totalitäärisen sodan raskaita seurauksia. Mieltä ylentävänä, rohkaisevana tulevaisuuttakin ajatellen, voimme uudelleen todeta, että Neuvosto-Venäjän valtiat eivät kyenneet meitä raa'alla hyökkäyksellään sodan alussa nöyryyttämään, vaan sen sijaan kansallamme oli onneksi luja luottamus omiin voimiimme ja ennen muuta kirkastunut näkemys tajuamaan naapurimme perimmäiset katalat aikomukset, jotka eivät suinkaan tähänneet vain joihinkin Pietarin puolustukselle tärkeisiin alueisiin — kuten Sallan seudun anastaminen osoitti — vaan laajan vaikutusvallan saamiseen maamme hallinnassa, kuten kokemukset sitten katkerasti osoittivat Suomenlahden eteläpuolella.

Kansamme tajusi edessä olevan joko taistelun tai kansallisen itsemurhan. Kansamme nousi yksimielisenä itsepuolustukseen, lujana ja päättäväisenä osoittaen, että uljaat sotilasominaisuudet entisaikojen taisteluista olivat edelleen sen olemuksessa. Se taisteli, se voitti ja uhraisi paljon, mutta säilytti loppuun asti taistelevan hengen lujan iskuvoiman. Näin se varmisti 105 kun-

niakkaan taistelupäivän jälkeen valtiomiehilleen tilaisuuden neuvotella rauhasta, ei lyötynä eikä voitettuna, vaan valmiina tarvittaessa uupuneenakin jatkuviin taisteluihin mieluummin kuin maansa vapaudesta luopumiseen. Ja vastapuoli, raskaasti tuntien miehistö- ja materiaalimenetyksensä, mutta ennen muuta häpeänsä suuren maailman edessä monimiljoonaisen armeijansa heikosta esiintymisestä, sai tehdä valintansa: rauhako vai sodan jatkaminen. Se oli tulos pienen kansan itsetunnosta ja järkkymättömästä vakaumuksesta asiansa oikeudellisuudesta.

Eduskunta tuntee raskasta rauhaa seuranneen järjestelytyön, jossa ei jäänyt unohtuviin puolustuksemme jatkuva vahvistaminen. Ei myöskään jäänyt unohtuviin ajatus tapahtuneen oikeudenloukkauksen sovittamisesta, varsinkin kun Neuvosto-Venäjä jatkuvilla toimenpiteillään muistutti alati meitä talvisodan seurauksista. Luopumatta tavoitteistaan se suuntasi meihin uudelleen aseellisen iskunsa, lähettäen hävitystä ja kuolemaa kylvävät lentolaitteensa kymmenien rauhallisten paikkakuntien päälle. Talvisodan kauhut kestimmekin yksin, epätasaisen taistelun kävimme yksin, muun maailman seurattessa jättäjävoimamittelyä kanssamme. Emme myöskään uuteen puolustussotaan lähteneet laskelmoiden vieraalla avulla. Meillä oli edelleen ainoana ajatuksenamme valtiollisen olemassaolomme, vapautemme ja kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksemme suojaaminen ja kyteväna toiveena Suomen yhtenäisyyden palauttaminen. Onneksemme oli Neuvosto-Venäjä nostattanut vastaanansa myöskin toisia kansakuntia, joiden tuhoamiseksi se oli tehnyt karkeat laskelmansa. Me emme enää olleet yksin taistelussa, mutta me olemme lyhyestä lepohesta huolimatta suorittaneet oman taisteluosuutemme kaikella soturikansan uljuudella. Meidän armeijamme henki ja iskovoima ovat ihmeellisesti vahvistuneet, sen urheus ja alttius ovat vertaansa vailla, sen taistelutahto ja taistelutaito ovat olleet ihailtavia. Nämä hyveet ja kansamme antama kallis uhri: ikimuistoiset sankarivainajat ja terveytensä menettäneet soturit, ovat nyt saattaneet sen eheäksi, mitä Moskovan rauha rikkoi. Raaka vihollinen on heitetty sille raskain tappiopin kauas rajoiltamme. Kaikki

tämä on tulos kansamme sitkeästä voimasta ja teräksisestä tahdosta ja tarmosta. Taistelu meidän kalliimmista oikeuksistamme on samalla muodostunut taisteluksi ihmisoikeuksien, inhimillisen vapauden, sivistyksen ja uskonnon puolesta niiden vannoutunut ja lujasti varustautunutta tuhojaa vastaan. Tässä taistelussamme pysykööt itäkarjalaiset heimoveljemme meidän sydäntämme lähellä.

Kun eduskunta tänään on saanut Suomen eheyttämistä koskevan lakiesityksen, on meidän kiitollisina muistettava niitä kansalaisiamme, jotka ovat uhranneet henkensä maamme puolesta, samoin niitä miehiä, jotka nyt tukeamme tarviten invalideina ovat keskuudessamme. Unohtaa emme myöskään saa sotaorpoja ja vainajien omaisia, joiden tukeminen ja turvaaminen on oleva kansallinen velvollisuutemme.

Muodostukoon eduskunnalle tänään annettusta esityksestä valtioteko kansamme historiassa. Tulokoon se kansallisen nousun ja itsetunnon järkkymättömäksi tahdonilmaisuksi, joka jälkipolville säilyttää vuosisadoiksi ohjeen: Suomalainen, seis horjumatta omalla maapohjallasi, lujasti luottaen omaan voimaasi ja miehuuteesi, syvästi tuntien oikeuden ja totuuden vääjäämättömän lain. Yksityiset uhrin unohtaan suorita edelleen kunniakas osuutesi ihmiskunnan henkisessä ja aineellisessä työssä ja palkkansi on oleva onnellinen isänmaa.

Herra puhemies! Kuultuaan hallituksen tiedonannon, jonka sisältönä on sota ja ulkopolitiikka, kuten herra pääministeri lausui, ja ilmoituksen hallituksen esityksistä, jotka tänään jätetään eduskunnalle ja joista tärkein on esitys Suomesta erotetun ja takaisin valloitetun alueen palauttamisesta valtakunnan yhteyteen, kansallisen edistyspuolueen eduskuntaryhmä lausuu tyytyväisyytensä esityksen jättämisestä ja kannattaa valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n mukaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: Saatuaan tiedonannon eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen.

Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, totean, että eduskunta on yksimielisesti hyväksynyt puhemiesen ehdotuksen yksinkertaisesta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

1) Suomesta luovutetun ja takaisin valloitetun alueen palauttamista valtakunnan yhteyteen

koskeva hallituksen esitys n:o 124; ja

2) Ehdotuksen laiksi sotilashallinnon jatkamisesta valtakunnan yhteyteen palautetulla alueella

sisältävä hallituksen esitys n:o 125.

3) Ehdotuksen laiksi eräiden valtakunnan yhteyteen palautetun alueen asukkaiden kansalaisuudesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 126 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Salmiala: Herra puhemies! — Kun sillä ryhmällä, johon kuulun, ei ole tilaisuus perustuslakivaliokunnassa esittää ajatuksiaan kysymyksessä olevan ehdotuksen johdosta, pyydän tässä muutamain sanoin kosketella siinä olevia säännöksiä, vaikkakaan minulla ei ole ollut tilaisuus syvemmin niihin perehtyä.

Lähinnä kiinnittää huomiota lakiehdotuksen 1 §:n määräykset. Sen mukaan pääsisivät Suomen kansalaisiksi luovute-

tulla alueella ennen asuneet ja sinne nyt jääneet henkilöt, kun he tekevät siitä ilmoituksen viranomaiselle asianomaisessa järjestyksessä. Edellytyksenä tietenkin on, että he ovat olleet Suomen kansalaisia silloin, kun luovutus tapahtui. Kysymyksessä olevan ehdotuksen mukaan jää näille henkilöille aivan puhtas optio-oikeus. Jokainen, joka oli asunut siellä ja joka nyt on jälleen siellä alueella riippumatta siitä, onko hän jäänyt nyt valloitetulle alueelle vapaaehtoisesti vai onko hän muuten joutunut suomalaisten käsiin, on tällainen optio-oikeus. Viranomaisilla ei ole mahdollisuutta lainkaan tutkia, onko tämän henkilön pääseminen Suomen kansalaiseksi Suomelle edullista vai ei. Jok'ainoa Neuvosto-Venäjän Suomen vastaiseen työhön osallistunutkin entinen Suomen kansalainen pääsisi jälleen ilman muuta oman ilmoituksensa perusteella Suomen kansalaiseksi.

Käsitykseni mukaan on tässä ehdotuksessa hyväksytty periaate, joka on mielestäni — sana voi olla ehkä väärä — liian vapaamielinen. Tämän ehdotuksen perusteella voivat Suomen kansalaisiksi päästä Neuvosto-Venäjän puolesta kaikkein kii-vaimminkin työskennelleet, Suomea kuinka paljon hyvänsä vahingoittaneet henkilöt. Mielestäni ei ole syytä Suomen valtion ottaa alamaiseksi muita kuin niitä, jotka se pitää itselleen hyödyllisinä. Joka tapauksessa pitäisi, kuten on tapahtunut useiden muiden maiden optiota koskevassa lainsäädännössä, pidättää viranomaisille oikeus tutkia ja hyväksyä nämä ilmoitukset. Mielestäni olisikin kysymyksessä olevaan 1 §:ään tehtävä se lisäys, että Suomen puolesta joku viranomainen, esim. maaherra, saa tutkia, onko mitään sellaisia syitä olemassa, jotka tekevät kysymyksessä olevan henkilön ottamisen Suomen kansalaiseksi kyseenalaiseksi. Jollei mitään sellaisia syitä ole, niin optio olisi ilman muuta hyväksyttävä. Mutta siinä tapauksessa, että katsotaan, että ei ole toivottavaa, että tämä henkilö tulee Suomen kansalaiseksi, ei optiota olisi hyväksyttävä. Mielestäni tällaisen sodan aikana ja kun otetaan huomioon ne olosuhteet, joissa nyt elämme, olisi Suomen valtiolla syytä tällä tavoin kontrolloida ne henkilöt, jotka nyt ilmoittautuvat nauttimaan Suomen kansalaisoikeuksia.

4 § antaa mielestäni myös aihetta eräälle ajatukselle. En ole varma siitä, olenko tulkinnut kysymyksessä olevaa säännöstä oikein. Mielestäni voidaan siihen kuitenkin sisällyttää se ajatus, että kaikki ne henkilöt, jotka ovat asuneet nyt valloitetulla alueella ja joilla ei ole 1 §:n mukaan mahdollisuutta option perusteella tulla Suomen kansalaiseksi, saisivat edelleen jäädä tälle alueelle odottamaan omasta kohdastaan niiden ehtojen täyttymistä, jotka tekevät heille sittemmin Suomen lainsäädännön mukaan mahdolliseksi päästä Suomen kansalaiseksi. Mielestäni tämä pykälä, jos sitä saa näin laajasti tulkita, ei ole oikeaan osunut. Suomen lainsäädännön ei pitäisi maksua sitä periaatetta, että niillä henkilöillä, jotka ovat valloitetulla alueella asuneet ja jotka nyt ovat sinne jääneet, olisi oikeus jatkaa asumistaan siellä, jos valtiolta katsoo heidät valtiolle vahingollisiksi. Niinkuin sanoin, on mahdollista, että olen ymmärtänyt tämän pykälän väärin, mutta kun minulla ei ole mahdollisuutta perustuslakivaliokunnassa ajatusiani esittää, olen rohjennut ne tuoda esille tässä.

Myös 5 § mielestäni sisältää varsin vapaamielisen periaatteen, jota lienee sangen harvassa maassa sovellettu, nimittäin että jokaisella olisi oikeus ilman muuta viedä mukanaan kaikki se irtain omaisuus, joka hänelle laillisesti kuuluu. Tästä säännöksestä ei käy lainkaan selville, minkä lain mukaan on arvostettava, mitä hänelle laillisesti kuuluu. Onko tässä noudatettava neuvostovenäläistä lakia, toisin sanoen niitä omistusoikeussäännöksiä, jotka määräsivät hänen varallisuusasemansa neuvostovallan aikana, vai niitä, jotka Suomi pitää siellä voimassa. Tämä kysymys olisi ehdottomasti selvitettävä. Yleensä on katsottu, että valtiolla on vahingonkorvauksen takia eräänlainen pidätysoikeus siihen omaisuu-

teen nähden, joka luovutetulla alueella olevilla kansalaisilla on, ja ennen kaikkea siihen omaisuuteen nähden, joka on niillä kansalaisilla, jotka mahdollisesti siirtyvät tältä alueelta pois. Mielestäni tämän pykälän säännöksiä olisi myöskin harkittava. Olisi mielestäni väärin, että sielläoleva neuvostovenäläinen saisi viedä mukanaan ehkä suuretkin omaisuudet, vaikka hän ehkä on myötävaikuttanut niiden henkilöiden omaisuuden tuhoamiseen, jotka ovat sen paikan rakentaneet, johonka hän on Neuvosto-Venäjänsä voimalla asetettu asumaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

4) Ehdotuksen laiksi eräiden valtakunnan yhteyteen palautetulla alueella olevaa omaisuutta koskevien oikeuksien ennalleen palauttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 127 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 18,03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
E. H. I. Tammio.